

Et energisystem for mindre utslipp og mer natur

Undertegnede organisasjoner takker for muligheten til å levere høringsinnspill til Energikommisjonens viktige arbeid. Vi anerkjenner behovet for å skaffe til veie nok fornybar kraft for å fase ut fossil energi. Samtidig opplever vi et voksende naturfotavtrykk fra energisystemet, gjennom beslaglegging av arealer og negativ påvirkning på naturmangfold og friluftsområder. Vi ser derfor med bekymring på at natur- og klimahensyn ikke er tilstrekkelig representert i kommisjonens mandat, hvor hovedfokus legges på samfunnsøkonomisk lønnsomhet og forbrukerhensyn. På bakgrunn av dette har vi utformet overordnede innspill til hvordan tre av kommisjonens mandatpunkter kan utvides for å bidra til et kraftsystem for mindre utslipp og mer natur:

Innspill til mandat 3: Naturen må tillegges mer vekt i energisaker

Vårt hovedinnspill er at reduksjon av naturfotavtrykket til kraftsystemet må inn som del av mandatet til energikommisjonen. Vi foreslår derfor at dette skrives inn som del av mandatet under punkt 3, som utvides med følgende: **III Potensialet for samfunnsøkonomisk lønnsom kraftproduksjon med lavest mulig naturfotavtrykk**

Egenverdien, så vel som bruksverdien, av natur må ved all utbygging av natur- og friluftsområder synliggjøres og vektet høyere enn i dag når det kommer til vurderinger av fordeler og ulemper ved prosjekter. ***Herunder bør det spesifiseres at kommisjonen må gjøre en vurdering av naturpåvirkningen på tvers av forskjellige energiformer, hva slags påvirkning de vil ha i forskjellige tilgjengelige arealer i Norge, og mulighetsrommet for avbøtende tiltak.*** Dette vil kunne gi grunnlag for bedre avveininger mellom ulike former for energiproduksjon og muligheten for å legge opp en strategi hvor vi får et energisystem med lavest mulig naturfotavtrykk per produserte kilowatt.

Kommisjonen bør også ta sikte på å utrede en helhetlig tilnærming til naturforvaltning på tvers av energiformer til lands og havs, inkludert nettinfrastruktur, basert på tidlige og uavhengige konsekvensutredninger, kartlegging og kompetanse, og tydelige nasjonale retningslinjer som gir rettslig hjemmel til å beskytte viktig natur, landskap og friluftslivsområder. Det må også vurderes koblinger til relevante tiltak for naturforvaltning som arealregnskap, marine arealplaner, handlingsplaner for sjøfugl og andre dyrebestander, og naturavgift og arealnøytralitetsmålsetninger.

Innspill til mandat 2: energiresurser må brukes effektivt

Vi ønsker å påpeke behovet for skisseringer og estimater for fremtidens energibehov og fornybarutbygging som tar utgangspunkt i at vi står overfor både en klimakrise og en naturkrise. Denne erkjennelsen medfører at det er naturens tåleevne, og de mer moderate anslagene for elektrifisering og forbruksvekst, som må ligge til grunn for utviklingen. Dette vil innebære harde prioriteringer av hvilke kraftkrevende industrier og næringer vi skal legge til rette for i tråd med vår håndtering av klimakrisen og naturkrisen.

Store fornybare energiresurser er et gode i Norge. Men disse har også begrensninger – økende forbruk og etterspørsel gir på sin side høye priser, mens utbygging av ny produksjon legger press på natur. Det er derfor viktigere enn noen sinne at vi tar vare på våre felles energi- og naturressurser på en måte som sikrer at vi oppnår best mulig utslippskutt, så vel som å dekke behov fra næringsliv og befolkning.

Her er det særlig viktig at vi tar energieffektivisering på alvor slik at vi kan frigjøre kraft som igjen kan brukes mer effektivt og gi høyere verdiskapning i andre deler av økonomien. ***Energikommisjonen må***

derfor se på den potensielt store samfunnsøkonomiske gevinsten av økt kraftoverskudd fra energieffektivisering. Dette bør omfatte reduksjon av negative eksternaliteter fra ny kraftinfrastruktur med tilhørende naturfotavtrykk, samt de potensielt store, positive ringvirkningene for økonomien som følge av å utløse ny næring gjennom tiltak i norske husholdninger. Videre bør dette legges til grunn for en kost-nytteanalyse av virkemidler som kan utløse flere tiltak for energieffektivitet i Norge. Herunder bør man se på dagens virkemiddelapparat, som Enova, og nett-tariffer eller flytting av forbruk i kapasitetsmarkeder. Det er viktig at det her tas et perspektiv som også vurderer rettferdig og sosial fordeling av tiltakene.

Det er også viktig at vi sikrer et forsvarlig kraftforbruk, hvor enkelte bransjer eller aktører med høy betalingsevne eller gode rammevilkår ikke får mulighet til å utkonkurrere grønne eller bærekraftige næringer som i mindre grad er etablerte og konkurransedyktige. Et slikt eksempel er elektrifisering av olje- og gassinstallasjoner, hvor gunstige skattevilkår og høye profittmarginer på eksisterende felt gjør at bransjen kan tilby høyere pris enn annen virksomhet, som dermed bli fortrent. Det er viktig at energikommisjonen utreder den samlede belastningen fra ulike næringer og ser på hva slags effekt dette vil ha på kraftsituasjonen i Norge. Videre bør kommisjonen vurdere tilnærminger for prioritering mellom større kraftkrevende næringsvirksomhet i Norge, på en måte som ikke går ut over målsetninger om å kutte utslipp og redusere naturfotavtrykk.

Innspill til mandat 5: helhetlig og tverrsektoriell tilnærming for lavere interessemotsetning

De siste årene har vi fått Klimaplan 2021-2030, energimelding, strategi for sirkulær økonomi, energikommisjon, Klimautvalget 2050, Strømnettutvalget m.fl. Utfordringen er at alle disse handlingsplanene, stortingsmeldingene og offentlig utvalgene, utarbeidet av ulike departementer og direktorater, i stor grad svarer på energi, klima og naturspørsmål innenfor hvert sitt fag- og ansvarsområde. Denne silo-organiseringen av myndighetsutøvelse vanskeliggjør helhetlige avveininger mellom motstridende politiske mål og prioriteringer.

Vi mener derfor det er viktig at **energikommisjonen synliggjør hvordan man skal få til et tettere samarbeid og samhandling på tvers av departement og sektorer,** og sikrer at politiske beslutninger ser klimatilnærming, naturmangfold, arealforvaltning, spare- og energieffektiviseringstiltak og behovet for ny energiproduksjon og næringsutvikling i sammenheng. Herunder bør det ligge til grunn en forutsetning om minst mulig naturfotavtrykk per produserte kilowatttime som skissert til mandat nr 3.

Signert:

WWF Verdens Naturfond, Ragnhild Waagaard, leder Klima og energi

DNT, Dag Terje Klarp Solvang, generalsekretær

Norges Jeger- og Fiskerforbund, Siri Parman, fagsjef

Norsk Friluftsliv, Bente Lier, generalsekretær

Naturvernforbundet, Truls Gulowsen, leder

Sabima, Christian Steel, generalsekretær

BirdLife Norge, Kjetil Solbakken, generalsekretær